

k , u , l , t , u / r , a • • •

Zakon o obveznem izvodu publikacij – ZOIPub (Ur.l. RS, št. 69/06 in 86/09)

**Tatjana Likar, Ministrstvo za kulturo
Predstavitev podlag za obvezni izvod**

**predstavitev dne 26. januarja 2010 v organizaciji
NUK, GZS - Zbornice ZKGM in MK**

**republika slovenija
ministrstvo za kulturo**

ZGODOVINA OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

Obvezni izvod izvira iz Francije
(prva polovice 16. stoletja)

- prvotni namen - **cenzura tiska**,
- kasneje - mehanizem za **zbiranje knjižne kulturne dediščine**, zaradi večjega pomena ohranjanja intelektualnega bogastva,

QI V 19. STOLETJU

k , u , l , t , u / r , a • • •

- v 19. stoletju –
poudarjena vloga in pomen
obveznega izvoda kot
nosilca zgodovinskega spomina
in nacionalne zavesti.

INSTITUCIONALIZACIJA OI

k , u , l t , u / r , a • • •

Rezultat →

- institucionalizacija obveznega izvoda
v obliki organiziranja funkcije
njegovega **zbiranja v nacionalnih
knjižnicah.**

OI IN SLOVENC

k , u , l , t , u / r , a • • •

- Slovenci smo svoje narodne meje postavljali zlasti z jezikom, **knjižno produkcijo** in kulturo, zato so ne le slovenski avtorji, ampak tudi slovenski **tiskarji in založniki** zaznamovali slovensko etnično ozemlje.

OI IN SLOVENC

k , u , l , t , u / r , a • • •

- Velik pomen obveznega izvoda za **Slovence in slovensko kulturo!**

OI IN SLOVENC

k , u , l , t , u / r , a • • •

- Obvezni izvod je na **Slovenskem** uveljavljen že od leta 1807, ko je obvezne izvode iz dela slovenskega ozemlja začela prejemati predhodnica današnje nacionalne knjižnice, **Licejska knjižnica** v Ljubljani.

VLOGA IN POMEN OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- Obvezni izvod =
**nosilec zgodovinskega spomina
in nacionalne zavesti.**
- Omogoča dostop do informacij →
uresničevanje ene temeljnih
človekovih pravic.

RAZLOGI ZA POSEBEN ZAKON O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- **spremenjene** družbene in gospodarske **razmere**,
- difuzna **obravnava obveznega izvoda** publikacij **v več zakonih** z različnih področij,

RAZLOGI ZA POSEBEN ZAKON O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- **nove naloge nacionalne knjižnice v Sloveniji kot samostojni državi,**
- **razvoj novih, zlasti elektronskih nosilcev zapisov.**

SPREMENJENE RAZMERE?

k , u , l , t , u / r , a • • •

- spremenjene družbene in
gospodarske razmere –

predvsem **spremenjen status**
založnikov, ki so s privatizacijo
postali del zasebnega sektorja.

DOLŽNOST VAROVANJA KULTURNE DEDIŠČINE

k , u , l , t , u / r , a • • •

- “Omejevanje” zasebnega sektorja je možno le v okviru ustavno določenih omejitev, ki so predvidene v **73. členu Ustave RS**, ki prav vsem nalaga **dolžnost varovanja kulturne dediščine.**

POLOŽAJ KNJIGE V EVROPSKI TRADICIJI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- Založništvu se zaradi **položaja, ki ga je imela knjiga v evropski tradiciji, ne pripisuje značilnosti prave gospodarske panoge.**

KNJIGA = DVOŽIVKA

k , u , l , t , u / r , a • • •

- V evropskem okolju so **knjige** “**dvoživke**”:
  - običajno jih proizvajajo na tržnih – profitnih - osnovah,
  - njihova vsebina (avtorsko delo) nastaja v - in je namenjena - sferi, ki velja za netržno oz. neprofitno!

KNJIGA = NACIONALNA VREDNOTA!

k , u , l , t , u / r , a • • •

- Večina evropskih držav daje **knjigi posebno vlogo v družbi** in je ne prepušča zgolj trgu!

OBLIKE PODPORE KNJIGI V SI

k , u , l , t , u / r , a • • •

Neposredna podpora :

- z **znižano stopnjo DDV** (8,5 %; prizadevanja za nižjo ali celo ničelno stopnjo),
- z **neposredno finančno podporo** publikacijam, katerih vsebina se sklada z javnim interesom v kulturi, šolstvu, znanosti...

OBLIKE PODPORE KNJIGI V SI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- **s sofinanciranjem promocije slovenske knjige:**
  - prevodi v tuje jezike,
  - knjižni sejmi v tujini,
  - mednarodno sodelovanje ...

OBLIKE PODPORE KNJIGI V SI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- Založništvo dobiva državno podporo tudi **posredno** s financiranjem dejavnosti v drugih panogah (knjižničarstvo, mediji...).

UPOŠTEVANJE EVROPSKIH SMERNIC

k , u , l , t , u / r , a • • •

Pri pripravi zakona so bile upoštevane evropske smernice za:

- varovanje kulturne dediščine,
- vodenje statistik,
- izdelavo nacionalnih bibliografij,
- oblikovanje nacionalne in regionalnih knjižničnih zbirk,
- sodelovanje v medknjižnični izposoji.

VSEBINA ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

Zakon določa:

- namen in predmet obveznega izvoda,
- zavezance,
- depozitarne organizacije,
- vrste publikacij, ki se zbirajo, in število izvodov,

VSEBINA ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- podrobnosti o zbiranju obveznega izvoda
- financiranje,
- inšpekcijski nadzor.

NAMEN ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- zagotoviti dostopnost in ohranitev publikacij kot kulturne dediščine,
- omogočiti dostop do informacij o slovenski založniški produkciji – preko izdaje slovenske nacionalne bibliografije.

PREDMET ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- vse vrste tiskanih, elektronskih publikacij in publikacij na AV in drugih medijih, ki so izšle v RS ali izven nje, če ima zavezanec v RS sedež ali podružnico,
- tuje publikacije, če so namenjene distribuciji v Sloveniji.

ZAVEZANCI ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- **založniki/izdajatelji, distributerji (pravne ali fizične osebe),**
- sprememba glede na ureditev v preteklosti,
- založniki/izdajatelji oz. distributerji so moralno in materialno odgovorni za izdajo publikacije.

DEPOZITARNE ORGANIZACIJE

k , u , l , t , u / r , a • • •

- nacionalna depozitarna organizacija je **Narodna in univerzitetna knjižnica**,
- poleg nje pa še **Univerzitetna knjižnica v Mariboru** (arhivski izvod),
- deset **osrednjih območnih knjižnic** ter
- osrednji **knjižnici Slovencev v zamejstvu**.

ŠTEVILO OBVEZNIH IZVODOV

k , u , l , t , u / r , a • • •

- opredeljeno je **splošno število obveznih izvodov (4)** in
- število obveznih izvodov tistih publikacij, ki **so sofinancirane iz javnih sredstev (16)**,
- zmanjšano število izvodov (1-2) za posamezne vrste publikacij.

ŠTEVILO OBVEZNIH IZVODOV

k , u , l , t , u / r , a • • •

- **večje število obveznih izvodov pri javno financiranih publikacijah**
- že v preteklosti so sredstva za sofinanciranje pokrivala tudi stroške obveznega izvoda,
- tako se **zagotavlja ustrezna (regionalna) dostopnost publikacij**, za katere je bil izkazan **javni interes**.

FINANCIRANJE IZVAJANJA ZAKONA

k , u , l , t , u / r , a • • •

- Depozitarne organizacije, ki prejemajo OI, so v resorjih:
  - kulture - NUK in OOK: fin. MK
  - visokega šolstva - UKM: fin. MVZT
  - vlade - Celovec, Trst: fin. Ministrstvo za Slovence ...

Stroške pošiljanja OI nosijo zavezanci.

INŠPEKCIJSKI NADZOR

k , u , l , t , u / r , a • • •

- nad izvajanjem zakona, da bi tako pripomogli k zbiranju publikacij v čim večjem obsegu **s ciljem, ohraniti vso kulturno dediščino na področju založništva**, ne glede na medij,
- tudi na strani depozitarnih organizacij,
- opredeljene so tudi kazenske določbe in globe.

CILJI PRIPRAVLJALCA ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- večja **systematičnost**,
- boljša **izvedljivost** (na dolgi rok),
- enovita **odgovornost za ohranitev gradiva**,
- boljši **bibliografski nadzor**,

CILJI PRIPRAVLJALCA ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- enotna **urejenost hranjenja, obdelave, izločanja in uporabe** pri vseh depozitarjih,
- **zajem vseh vrst publikacij,**
- **boljši nadzor zajemanja.**

VEČSTRANSKA KORIST ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- **dolgoročno ohranjene publikacije** kot kulturna dediščina in celo kulturni spomeniki;
- **dostop do celotne ali pomembnega dela založniške produkcije v Sloveniji;**

VEČSTRANSKA KORIST ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- **dostopnost informacij o izdanih publikacijah** v COBIB-u in Slovenski bibliografiji za potrebe:
  - končnih uporabnikov (tudi kupcev),
  - knjižnic,
  - založnikov,
  - knjigarjev,
  - statistike...

OBVEZNI IZVOD : STORITVE

k , u , l , t , u / r , a • • •

- Pošiljanju obveznih izvodov zavezancev na lastne stroške stojijo nasproti storitve depozitarnih organizacij:
  - trajno hranjenje publikacij (zmanjšanje stroškov arhiviranja pri založnikih),
  - bibliografski nadzor: Slovenska bibliografija in dostopnost podatkov o publikacijah in založnikih v vzajemnem katalogu COBISS – osnova za “Knjige na trgu”,

OBVEZNI IZVOD : STORITVE

k , u , l , t , u / r , a • • •

- brezplačna izdelava CIP,
- brezplačno dodeljevanje mednarodnih oznak,
- vir za statistične preglede založniške produkcije,
- številne subvencije na področje založništva – finančne podpore knjigam, založbam, avtorjem,
- javna sredstva za nakup publikacij v knjižnicah.

SPREMEMBA ZAKONA O O

k , u , l , t , u / r , a • • •

- sklep Vlade Republike Slovenije št. 01005-2/2007/14

**Program odprave administrativnih ovir
za leto 2008**

**→ priprava sprememb in dopolnitev
Zakona o obveznem izvodu publikacij**

SPREMEMBA ZAKONA O O

k , u , l , t , u / r , a • • •

Pobudo za odpravo administrativnih ovir
v Zakonu o obveznem izvodu publikacij
(Uradni list RS, št. 69/06), je podala
Obrtna zbornica Slovenije

- Zahteva o pošiljanju brošur in drobnega tiska depozitarni organizaciji naj se izloči iz zakona!

SPREMEMBA ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- **Preučitev predloga →**

predlog sprememb in dopolnitev določb o obveznem izvodu drobnih tiskov, publikacij v nižjih nakladah ter večjih plakatov

SPREMEMBA ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- **predlog sprememb** in dopolnitev določb
→
  - vpeljuje manjše spremembe in dopolnila za odpravo pomanjkljivosti,
  - tolarski zneski glob se usklajujejo z evrskimi zneski,
  - redakcijski in tehnični popravki.

SPREMEMBA ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- Ministrstvo za kulturo je predlog sprememb in dopolnitev zakona pripravljalo
  - v sodelovanju s predstavniki stroke,
  - ob stalnem tehtanju, prejetih pripomb, tako s strani založnikov kot tudi bibliotekarjev.

SPREMEMBA ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- **ugotovljena administrativna ovira za gospodarstvo ali druge dejavnike v družbi**
=
zmanjšana na najmanjšo možno mero!

SPREMEMBA ZAKONA O OI

k , u , l , t , u / r , a • • •

- istočasno pa se ohranja celovitost informacij o pomembnem delu slovenske kulturne dediščine.
- Načela in cilji predloga tako ne odstopajo od temeljnega zakona.